

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10—K pol leta . . . 5— četrt leta . . . 2:50 posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h . . . dvakrat . . . 12 . . . trikrat . . . 10 . . . za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 25. februarja 1916.

Beda med učitelji penzionisti.

Neverjetno, kaka beda vlada v sedanjem vojnem času med učitelji-penzionisti na Kranjskem! Večina njih je zadolženih, ki s svojimi mesečnimi obremenjenimi prejemki absolutno ne morejo izhajati. Vrhutega si morajo še pretirano drago stanarino plačevati sami, kar je velika krivica. Kredita nikjer nič, cene živilom so bajno visoke — da ne rabimo trpejšega izraza. Zadnji čas je, da se tem siromakom, ki so svoje moči izčrpali v težavnem kulturnem delu, priskoči na pomoč z izdatno denarno podporo! To zahtevata čast in človekoljubje v deželi, kjer se mora vendar še dobi kako usmiljeno srce! — Opozarjamo vse poklicane kroge na uvodni članek, ki smo ga priobčili v 18. številki svojega lista z dne 3. decembra prejšnjega leta! — Položaj, kakršen je sedaj, je absolutno nevarno! Saj so učitelji penzionisti naposled vendarle ljudje, ki rabijo hrane, obleke in stanovanja!

Značilno za položaj teh ubogih ljudi je, da so začele zanje usmiljene duše nabirati — mile darove! Dokaz: V sobotnem »Slovenskem Narodu« (štev. 28, stran 5) čitamo med izkazi daril to notico: »Za bedno penzionirano učiteljstvo: Fanica Avsenikova iz Begunj pri Lescah, 12 K, nabrali v gostilni J. Avsenik zavedni Begunjski«.

Dalje že ne morejo več upokojeni kranjski — pionirji kulture!...

Nerazdružljivost kulture in narodnosti.

V časopisu »Frankfurter Zeitung« razpravlja Maks Weber iz Heidelberga o Bismarckovi politiki in nje posledicah za sedanjo vojno ter prihaja do zaključka, da

je bila Bismarckova politika, ki je šla za narodnim zrušenjem Poljakov — izgrešena!

Weber piše med drugim: »Razmerje Nemcev napram zapadno-slovanskim kulturnim narodom se bo moralo zaradi političkih posledic vojne predrugačiti iz temelja in bodo morali biti Nemci tudi sposobni za tako izpremembo. Šele sedaj je dokazano tem narodom, da je nasproti grozeči pretvoritvi v ruske tuje narode zanje le ena sila, ki more združena z njimi samimi garantirati njihovo narodno samostojnost nasproti Rusiji. — Gre torej za to, da se jim da gotovost, da se jim namesto ruskega ni bati nikakega nemškega zatiranja. Naš (nemški) interes dovoljuje in zahteva njihove brezpogojne kulturne samostojnosti na polju smotrnega obmejnega območja narodnega delovanja po zgolj stvarnih političkih vidikih, in to se pravi: izključujoč narodno samoljubje z naše (nemške) strani. — V kolikor prihajajo v poštev druga narodnostna vprašanja razen poljskega, so to formalna notranja stvar naših zaveznikov. Seveda je njihova čim hitrejša rešitev odločilne važnosti tudi za našo politiko, ne pa da bi mi smeli kakorsikoli posegati vmes. Aneksijo poljskih ali kakih drugih slovanskih ozemelj bi bil Bismarck gotovo odklonil.«

O politiki Bismarckovi se izraža Weber tako-le:

»Bismarckova politika je imela, sicer ne po njegovih besedah, pač pa po njegovih dejanjih ideal nemške nacionalne države kot predpogoj. Njegova politika napram Poljakom je izražala to. Če pa je pod vtiskom naših novih nalog nastala domneva, da se je »narodnost« v nje kulturnem pomenu zamenjala z državno mislijo, ali da se da zameniti — je to le nesporazumljenje. Vsa kultura je in ostane danes povsem narodno vezana, in sicer vedno bolj, čim »demokracičnejša« postajajo vnana kulturna sredstva po svojem razširjanju in svoji vrsti. Ni pa, da bi država morala biti »nacionalna država« v tem smislu, da bi svoj interes orientirala izključno le po interesih ene same narodnosti, ki je v njej pretežna. Država more služiti kulturnim interesom več narodnosti in to tudi v prav razumevanem interesu narodnosti, ki je v njej v večini. Primerno izpremenjenim nalogam je danes tudi v kulturnem interesu nemške narod-

nosti zahtevati, da se naša država v vedno večji meri posveča tej nalogi.«

Tako Maks Weber!

Globoke brazde režejo sedanji zgodovinski znameniti dogodki tudi v kompleks starih naziranj, stališč, državnih programov in konceptov o nalogah narodne politike. Da se je še pred par leti oglasil kak tak Maks Weber s takimi nazori o nalogi nemške države, posebno pa, da bi se bil drznil izreči tako besedo kritike o Bismarckovi politiki napram Poljstvu, da bi bil grajal prejšnjo politiko kladiva in nakovala in da je nasvetoval, naj nemška izpremeni svoje stališče napram slovanskim kulturnim narodom: nastal bi bil vihar in križali bi bili zločinca, ali ga vsaj postavili na sramotni oder. Govoreč o nujno potrebnih, čim hitrejši rešitvi drugih slovanskih vprašanj razen poljskega, in naglašujoč, da tu nemška država nima besede, govori Weber na — avstrijsko adresu. In tu naj bi dobro razumeli in izvajali njegov pouk o nalogah države, ki ni nacionalna, ker jo sestavlja več narodnosti. Posebno naj bi si zapomnili, kar pravi o nerazdružljivosti kulture in narodnosti. Kultura je vezana na narodnost. Iz tega izhaja logično: Kdor bi hotel kakemu narodu odvzeti narodnost, mu hoče odvzeti kulturo in s tem odtegniti en del skupni človeški kulturi. Z drugo besedo: raznarodovanje pomenja krčenje sodelujočih sil za kulturni napredek skupnega človeštva!

Da napravimo konec takemu nekulturnemu delu, je predvsem treba zagotoviti svoboden razvoj narodnemu šolstvu — od ljudske do visoke šole! — Tu se naj jačijo v znamenju in ognju svobodnega znanstva sile duha, ki naj merijo svojo jakost, vztrajnost in produktivnost v kulturnem tekmovanju z vsemi kulturnimi narodi! Potem pojdemo vsi avstrijski narodi vzporedno naprej in navzgor, nihče pa ne bo bogatel na škodo drugega in s protežiranjem, ki bi ga užival, v sosedu zbujal čustva preziranj in zapostavljanja!

Kultura in narodnost sta dva nerazdružljiva pojma: vsaki narodnosti je treba dati priliko in sredstva, da se svoji individualnosti primerno in svojim duševnim silam odgovarjajoče ustanovi na svoji zemlji! — Ako in ker narod eksistira, ima pravico do vseh svobod in beneficij ki jih vsebuje zakon, to pa zato, ker ima svoj

polnopravni in neoporečni delež na vseh dolžnostih, ki so obsežene v istem zakonu! Od dolžnosti tudi mi Slovenci nismo izvzeti, torej ne smemo biti niti od pravic! Prva naša pravica kot naroda in ljudi pa je, da se grejemo na solncu svoje kulture!

ZVEZA SLOVENSKEH UČITELJEV IN UČITELJIC NA ŠTAJERSKEM.

Je storila takoj korake, da nam naj ostane draginjska doklada. — O uspehu te akcije nam pa danes še ni nič znanega.

Vojna.

BRATSTVO.

Bilo je treba morja krvi, bilo je treba morja solza, bilo je treba toli gorja, kolikor ga še bilo ni; kupov mrličev je bilo treba, vzdihov sirot do gluhega neba, bilo je treba selišč požganjih, sadežev zemlje vanjo steptanih, oblik grozote doslej neznanih, strasti brezimnih vseh razdivjanih; bilo je treba, česar besno peklo do danes skotilo še ni na zemljo; da iz pekočih, blaznih, krvavih boleti, v veličastvu neslutnem, v vsej prelesti dvigne se bratstvo iz skesane žalosti same —

G.

NEMŠČINA — NOTRANJI URADNI JEZIK.

Praška občina je dobila nalog, da se mora v dopisovanju z vojaškimi oblastmi posluževati le nemškega jezika. — Sedaj čitamo v »Neue Freie Presse«, da je namestnik na Češkem, grof Coudenhove, naslovil na vse državne urade to-le naredbo: »Uradni jezik vseh državnih in policijskih oblasti v notranji službi in v obče vanju z drugimi državnimi oblastmi, uradi in organi je nemški. Ravno sedanje vojne razmere so dokazale neizogibno potrebo, da se je brezpogojno držati te uvedbe, ki je čisto v državnem interesu in je

LISTEK

Andreju Suhadolniku in drugim.

Velike, težke žrtve zahteva od nas preresna doba. Zvesto se zavedamo svojih dolžnosti, med temi tudi najtežje, da moramo žrtvovati sami sebe in najboljše svoje moči v korist državnih skupnosti, v obnovo državnih moči in stare slave.

Kdo naj verjame drobni notici v časopisu: Padli so slovenski praporščaki! — Med njimi tudi mladenič, poln mladostne navdušenosti in moči, kipeč najčistejših vzorov in najplemenitejših načrtov — vzor učitelja, Andrej Suhadolnik. Niti najbližji sorodniki niso verjeli tuborne vesti.

In slednjič vendar ni drugače!

Dragi Andrej! Ni se Ti še razcvetelo življenje, ni Ti nudilo niti malo sladkosti, in že si ga moral ostaviti. Laška granata... Komaj si začel premišljati, kam,

kako bi po vojni, ko se Ti je smehljala lažniva fata morgana, že si moral ostaviti tudi lepe misli, blesteče nade, ki so vendar tako po ceni in učitelju največkrat edino plačilo, obenem pa tudi ne zadnja prevara.

Veliko smo pričakovali od Tebe Tvoji prijatelji, znanci, sorodniki, sestre in bratje, onemogli oče. Sedaj nam je ostal za Teboj samo spomin, lep, velik in častiljiv, dragocen in mehak, kakor je bilo Tvoje srce. Ali vendar samo spomin. Nič več?

Dovršivši drugi gimnazijski razred v Ljubljani, je mladenič omahoval v neugodnih razmerah, kaj in kam bi. Doma pri očetu na Jezeru, majhni vasičici poleg Preserja, sem ga spoznal in mu začel slikati — prihodnje dobrote učiteljskega stanu. Ni mi verjel. Šola ga je veselila, napredek, naobrazba. Verjel mi je pa njegov oče, in usoda se je odločila Andreju za vselej in z njo neodoljiva prevara, da kdaj dočaka z učiteljstvom boljših časov. Dočakal jih je, toda v vojaški suknji — praporščak, kadet — v kratkem poročnik z mesečno plačo 300 K in pomilovalnim nasmehom

na tiste kronice in krončice, ki jih je dobival na Razdrtem, v Postojni ali v Kranju kot učitelj.

»Samemu sebi se zdim tuj, ko ne vem, kam s tolikim denarjem!« mi je pripovedoval sredi oktobra, ko sva se zadnjič videla v Brestu pri Tomišlju pod Krimom. Delala sva načrte, da se mu vsekako podaljša dopust za 14 dni. Tedaj pa zopet napraviva v večji družbi izlet v sotesko ob Iški daleč gori za črni Krim in celo starcu Krimu na plešo k Turnu. Ostali so samo načrti. Andrej je šel in se ni več vrnil v domači krog, v rodni kraj. Njegovi poslednji načrti so bili tudi poslednja prevara.

»Po podaljšanem dopustu se vrnem h kadru,« tako si je slikal bodočnost, zakaj ni se bil še popolnoma opomogel po zadnji bolezni, ki jo je iztaknil tam na kršnem Doberdolu. »Za božične praznike se še vrnem pozdravit domače in Tebe, potem pa vnovič na fronto po lavorike!«

Poslali so ga res na fronto, pa takoj. Pisal mi je še nekaj vojnopoštinskih kart in se hvalil, da ni v nevarnosti. A prekmalu so izostale za vselej. Došla je še posled-

nja v časopisu: Padli so... med njimi tudi naš Andrej...

Dobrega pevca in goslarja se bo spominjala Postojna, kjer je bil član salonskega orkestra. Dobrega učitelja bodo pogrešali njegovi učenci. Dobrega, nenadomestljivega prijatelja se bomo vedno spominjali mi, njegovi tovariši, znanci, sorodniki.

Ali res nič več?

O, več, še veliko več! Tam ob trdi kraški planoti se vrsti med drugimi tudi Tvoja gomila, ljubi tovariš! Ali trdnješe od kraške skale, ki je ne razbije verolomni sovražnik z vso svojo artiljerijo, trdnješe stokrat je naše zaupanje v bodočnost, da vse ogromne žrtve niso bile zaman — temveč glasan, kričeč pomnik onim, ki nas doslej niso poznali kot narod, ne kot stan, ki mora biti najprej pošteno plačan za svoje pošteno delo, potem naj se mu odpro duri do višjih študij, do ugleda. Kričeč pomnik nam bo tudi Tvoja gomila na Dobrdoški planoti — angel maščevallec z gorečim mečem, branečim nasprotnika naprej: »Do tu in ne dalje ste nas zatirali, do danes ste nas prezirali. Tukaj

ni nikakor razumeti kot zapostavljanje drugega jezika. Opominjam torej na veljavne predpise v najtočnejše ravnanje in proglasim gospode predstojnike uradov osebno odgovorne za strogo izvajanje teh predpisov. Gospode nadzorovalce prosim, da na svojih inspekcijah rabi jezika na podrejenih okrajnih oblastih posvečajo posebno pažnjo in naj mi vsakdar takoj poročajo o nedostatkih, ki so jih opazili. — Ravnateljstvo državnih železnic v Plzni je izdalo cirkularno naredbo, v kateri nalaga vsemu personalu strogo izvajanje ukaza glede rabe nemškega uradnega jezika. V svoje začudenje je doznalo ravnateljstvo — tako pravi uvodoma omenjena naredba — da se mnogi uslužbenci, ki poznajo službeni nemški jezik, ne pokore ukazu. — Ravnateljstvo svari podrejene osebe, naj se ne da zavajati od kakih agitacij k nepokorščini do odredb železniškega ministrstva. Kdor se ne bi pokoril, ga zadenejo po uradnih predpisih določene kazni, ali pa bo kaznovan s premeščanjem. Vsak pregrešek morajo predstojniki takoj naznaniti ravnateljstvu.

PREVEČ ŽENSK.

Že začetkom vojne se je ponovno opozarjalo, da je sedanja generacija deklet v veliko večji meri obsojena k žalostnemu samotnemu življenju, nego kdaj prej. Nade deklet do mojitve se zmanjšujejo v Evropi z vsakim dnem vojne vedno bolj. Število žensk bo po vojni daleč presegalo število moških. V tem dejstvu vidi ameriški list »Indianapolis Star« novo nevarnost za evropske narode in proti tej nevarnosti da ga ni nobenega obrambnega sredstva. Ali naj se uvede zopet množično ženstvo? Čeprav je svetovna vojna v mnogih pogledih vrnila prejšnje barbarske razmere davno minulih časov, vendar ni misliti, da bi se evropski moške odločili za množično ženstvo, to tem manj, ker gospodarske razmere ne dopuščajo tega. Problem pa narašča v neizmernost in postane enako težaven za vse evropske države. Že pred vojno je bilo število žensk v Angliji, Nemčiji in Franciji za 2.788.373 večje, nego ono moških. Že sedaj pa je v Angliji sami število moških zaradi dosežanih vojnih izgub za 2.100.000 manjše, nego ono ženskih. Po vojni bo število žensk za najmanj 10.000.000 presegalo število moških.

KAPITALIZIRANJE HRABROSTNIH SVETINJ.

»Az Est« javlja, da pretresajo mero-dajni ogrski krogi misel, kapitalizirati mesečne prejemke imeteljev hrabrostnih svetinj, če imajo dofitni samostojno obrt ali hočejo kupiti zemljišče. V tem slučaju bi se izplačalo imeteljem zlate hrabrostne svetinje 4000 K, imeteljem velike srebrne svetinje 2000 K, imeteljem male srebrne svetinje pa 1300 K. Tudi prejemki invalidov in sirot bi se kapitalizirali.

SRBSKI DIJAŠKI BATALJON PRI SOLUNU.

»Secolo« poroča, da je general Sarraill v spremstvu srbskega polkovnika Lešnjana pregledal novoosnovane srbske bataljone v taboru Zeitenlith blizu Vardarja. En bataljon je sestavljen iz samih dijakov.

POTOVANJE V VOJNEM OZEMLJU.

Kakor je obče znano, ne sme nihče hoditi v takozvanem ožjem ali širjem vojnem ozemlju potovati brez pravilne potovalne legitimacije. V poslednjem času se mnogokrat dogaja, da nekateri iz lahkomišljenosti, največkrat pa zato, da si prihranijo pot do oblasti, samolastno popravljajo take legitimacije. Opozarjati se

smo stali zato, da niste vi padli, tukaj smo padli zato, da vi stojite! Odkriti bodite, nasprotniki, tlačilci, in priznajte, da služite slovensko učiteljstvo boljše usodo, nego ste mu jo doslej naklanjali Vi! Naše gomile ob kraški planoti Vam ostanejo zato živ dokaz, živ pomnik, ki se zruši šele tedaj, kadar se zruši kraška skala. Tega pa Lah ne zmore nikoli!

Ali naj tako na večno vpijejo, tulijo ti grobovi? Menim, da ni mogoče! In zato se z lahkim srcem poslavljam s Teboj in s Tvojo gomilo, dragi prijatelj, tovariš, brat — poslavljam zato, da se moja misel toliko pogosteje vrača k Tebi, vrača ob sleherni krivici, ki se godi učiteljstvu!

Kratko je bilo Tvoje življenje, a živel nisi zaman. Tvoja smrt nam je jamstvo boljših dni. Večna ti pamjat!

Ivo Trošt.

mora, da so take legitimacije javne listine in da se njih potvorba kaznuje kakor hudodelstvo goljufije z ječo do enega leta. Resno svarimo občinstvo, naj strogo sluša zadevne predpise ter naj si vsakdo pred potovanjem preskrbi pravilno legitimacijo. Tudi uporaba legitimacije, ki jo je dobila druga oseba in ravno tako izročitev svoje legitimacije drugemu v uporabo, je strogo kaznjiva. — Poučite ljudstvo, da se izogne strogim kaznim!

VPOKLIC LETNIKOV 1868. IN 1869.

Izdan je razglas, s katerim se sklicujejo na dan 21. februarja tisti avstrijski črnovojniki, ki so rojeni leta 1868. in 1869. ter so bili pri pregledovanju spoznani za sposobne za službo z orožjem. Oglasiti se morajo ta dan na c. in kr. dopolnilnem okrajnem poveljstvu, oziroma c. kr. domobranskem (deželnostrelskem) dopolnilnem okrajnem poveljstvu, ki je imenovano v njihovem črnovojniškem legitimacijskem listu. Vojaška uprava namerava tudi te črnovojneke za sedaj porabljati v ozadju in etapnih okrožjih, kakor se to tudi zgodi s črnovojniki, rojenimi v letih 1865., 1866. in 1867., da zavzamejo mesta mlajših, za službo na fronti sposobnih mož. Zunaj monarhije živeti potrjeni avstrijski črnovojniki bodo potom c. kr. zastopstev obveščeni, kdaj jim je nastopiti službo.

AVSTRIJSKO - OGRSKA VOJNA RAZSTAVA NA DUNAJU 1916.

Meseca maja 1916 se otvori na Dunaju na zemljiščih cesarskega vrta v c. kr. pratrav avstrijsko-ogrska vojna razstava. Razstava stoji pod predsedstvom Njega ekcelence ces. in kr. vojnega ministra Aleksandra barona Krobatina ter zasleduje patriotične, narodno-gospodarske in vojaško-humanitarne smotre. Vojaška uprava fungira kot glavna razstavljalka, ker ne bo razstavila le raznih vpljenih kosov in trofej, ampak tudi interesantne predmete, ki so z vojno v zvezi. Pokazati se hoče prebivalstvu, kako velikausko delo so opravile armade in produktivni sloji v tej vojni. Razen tega, kar razstavi vojna uprava, bodo na tej razstavi zastopane tudi industrijske stroke, ki so v zvezi z vojno. Ker je razstavni prostor omejen, se more razstave udeležiti le izbran del industrije in obrti. Pisarna odbora za to razstavo se nahaja na Dunaju (L. Kärntnerstrasse 38).

OSAMLJENCI NA BOJIŠČU.

Gospodična Mila Radakovičeva v Gradcu, Naglergasse 14, nas prosi, da priobčimo nastopno: Že dlje mi je pri srcu skrb za osamljence, nahajajoče se na bojišču, t. j. za junake, ki nimajo nikogar, s komur bi gojili stik z ožjo domovino, ki bi jih bodril in razveselil z domovinskimi pozdravi in prijetnim darom. Pri tem človekoljubnem prizadevanju so me doslej blage volje podpirali razni dobrotniki; hvala jim iskrena! In takih zapuščanih borilcev je mnogo več, kot se vobče misli. Mnogim izmed njih so starši že dolgo pod zemljo, raznim so svojci med vojno umrli, in ako kateri še živi — marsikatera mamica ne zna ali ne more pisati — zaradi uboštva in pomanjkanja ne more svojemu ljubljencu nič poslati. Pa tudi razne težkoče marsikoga ovirajo, da si pri poslatvi ne bi znal pomagati, zaradi česar poneha takim bojujočim se rojakom vsak stik s svojci in z ožjo domovino. Četudi se čestokrat javlja tovarištvo v medsebojni ljubezni in blagodušnosti, ki vzbuja čut enakosti in deli tudi poslednje s tovariši — vendar ne more popolnoma vdušiti bolesti in bridkega čuta v onih, ki jim ni dano, da bi bili deležni pozdrava in spomina iz ožje domovine. Niso deležni ojačujoče tolažbe: doma se spominjajo name, priznavajo in so hvaležni za napore in bolesti, požrtvovalnost in vztrajnost v očigled smrti in pogibelji; doma čutijo srca za vsakega posameznika. To pa bi ne smelo biti! Mnoga, premnoga srca so polna hvalečnosti in priznanja napram hrabrim, zvestim borilcem, in nemalo jih je, ki bi radi osebno žrtvovali v ta plemeniti namen, samo da bi vedeli, kako. V to svrhu nabiram s posredovanjem sorodnih in znanih gg. častnikov in oseb, ki so jim razmere na bojnem polju znane, imena osamljenih vojakov, ta imena pa javljam dobrosrčnim darovalcem, ki se zavežejo, njim naznanjenemu »osamljencu« pošiljati redno mala darila: dobro, vzpodbudno besedo, par smodk, nekaj čokolade, časopise, čtivo ali razne malenkosti. Marsikateri teh človekoljubov, ki je v zahvalo za vposlatev prejel od »prejemnika-osamljenca« dopis-

nico, mi je zatrjeval, da je ne bi dal iz rok za nobeno ceno, tudi ne za zlato. Iz lastne izkušnje vem, kako priznanje in zahvala junakov na bojnem polju, njihovi izrazi zavestne zmage človeka v bridkih trenutkih vzpodbude in ojačijo ter vez na domačo grudo navezanih s požrtvovalnimi, hrabrimi vojniki utrde. Sodim, da se s takim delovanjem pospešuje in zbuja gorak vir sočutja in blagodušnosti med ljudmi, ki so si sicer tuji in se celo nikdar videli niso. Trajen, dobrodejen blagoslov med tako delujočimi sodržavljani ne more izostati. Pred nedavnim sem prejela mnogo imen osamljencev z zatrdilom, kako vzpodbujajoče vpliva in je potrebno iz ožje domovine dohajajoče sočuvstvovanje, ki znači svetli žarek v temnih, bridkih trenutkih, ki podvoji bojno moč junakov in jih utrjuje v zavesti, da so deležni znaka priznanja in hvalečnosti onih, kateri s svojo velikodušnostjo povzdigujejo pogum in zavest vojakov. Ljudi dobrega, plemenitega srca, ki jim razmere dopuščajo, da se udeležijo tega človekoljubnega dejanja, katero vsebuje po sebi najobilnejši blagoslov, prosim vljudo, da me pri tem podpirajo. Naslovi osamljencev v vojni se ustno ali pisмено pozvedo pri meni (Gradec, Stajersko, Naglergasse 14/I.) Vem, da majhna žrtev časa, denarja in misli mnogo veselja provzroči, vem pa tudi, da lastno sodelovanje mnogo vpliva na ublaženje sedanje grozne svetovne vojne. — Slovenski časopisi so presrečno naprošeni, da objavijo te vrstice.

OB KONCU VOJNE.

V svojem predavanju o vojnih invalidih, vdovah in sirotah je rekel znanj ogrski politik, tajni svetnik pl. Berseviczy: »Kakor je ogromno široka ta vojna, tako velika je tudi nje grozota in trpljenje. Kakor da so se hipoma razpršile vse veličastne pridobitve civilizacije in človečanstva! Mednarodno pravo nima več veljave, samo pravo pesti zmaga. Na vseh koncih in krajih zemlje je človeštvo v mirnih časih bolešno vzkljknilo, če je kaka elementarna nesreča uničila večje število ljudi. Danes pa ravnodušno gledamo na umiranje tisočeri in tisočeri, da, tako daleč smo prišli, da izgube sovražnika štejejo za majhne. Smrt še ni imela take žetve na zemlji. Če bodo nekoč povsod na zemlji priznali in zapisali izgube v tej vojni, tedaj bo statistika lahko izračunala, kakšna je sedanja umrljivost v primeri s prejšnjimi časi. Toda kot gotovo pa velja že danes, da bo človeštvo potrebovalo več desetletij, da bo z rojstvi izpolnilo današnje vrzeli. In kaj naj rečemo o grozotah telesnega in dušnega trpljenja, ki ga je provzročila ta vojna? Kakšnim grozovitostim smo se privadili in kako zakrknjenega srca smo postali tekom te vojne! Tako silno smo se prilagodili vojni, da res le s težavo mislimo, da je bo nekoč konec. In vendar je bo konec. Hvala Bogu, nekoč se bo zdijala, in zopet bo mir na zemlji. Pride dan, ko si zmanemo oči po vsem tem, kar smo videli in doživeli, kakor po hudih sanjah, in bo vse začelo nanovo gibati in hediti pota stare ljube navede pred vojno. — Vse? Ne! Ne bo vse zopet tako, kakor pred vojno. Pride dan poln veselja, ko bodo mnogi sinovi objeli svoje starše, svoje žene, očete, svoje otroke, in ta lep dan vselega vriskanja bo najbolj poln bolečine za one, ki so izgubili v tej vojni svoje. Naših padlih junakov nam tudi z njihovo krvjo slavno priborjeni mir ne povrne. Vrnili nam tudi ne bo obžalovanja vrednih žrtev, ki sicer niso izdihale v gromenju topov ali v naročju svojih tovarišev, ampak so ranjeni in bolni, sredi pomanjkanja in grenkosti vojnega ujetništva, med tujimi in morda sovražnimi ljudmi, v počasno bolečem in nemem mučeništvu počasi šli v smrt. — Najbolj vesel dan miru ne vrne materi izgubljenega otroka, ne vdovi moža, ne sirotam očeta in slepcu ne luči oči, niti stare moči in zmožnosti za delo tistemu, ki je šel v boj kot krepak mož in se sedaj iz bojnega meteža vrača kot hromec brez noge ali neozdravljivo bolan. — Na vse te moramo že sedaj misliti, dokler je še vojna, preden pride dan, ko bi oni morali svojo izgubo občutiti z dvojno bolečino. Vse grozote vojne ne smejo našega srca tako zakrkniti, da bi ne imeli usmiljenja s temi nesrečniki. Pa sočutje in usmiljenje še ni dovolj, zakaj samo to ne bi moglo posušiti niti ene solze, ne bi moglo olajšati niti ene stiske, niti odvzeti ene bolečine. Naše čuvstvo se mora združiti z dejanskim umevanjem. Razumeti moramo bolečine trpečih in znati jim moramo pomagati. Svoje usmiljenje moramo vzgojiti in razviti, da naš občutek dozori do dejanja in naše sočutje do pomoči.

NOVO NEMŠKO VOJNO POSOJILO.

Iz Berlina poročajo: V marcu emitira Nemčija novo vojno posojilo, in sicer v obliki zakladnih nakaznic, ki bodo plačljive že po sedmih letih ter bodo donosale 4% obresti. Nakaznice bodo izdane po kurzu 91.

»RDEČI KRIŽ«. SLOVENSKO BERILO SLOVENSKIM JUNAKOM.

»Zentralstelle für Soldatenlektüre« (Z. F. S.) Wien, IX/4 Canisiusgasse 16, prosi za vsakovrstno slovensko berilo našim slovenskim ranjenim in bolnim junakom, raztresenim po raznih bolnišnicah. Prosimo slavno občinstvo, da se odzove v obilni meri pozivu in pošlje knjige na gorenji naslov direktno ali pa potom bližnje podružnice ali deželne društva »Rdečega križa«.

VOJNA ŠKODA V GALICIJI.

»Nowa Reforma« poroča, da je galicijsko namestništvo dognalo dosedaj zaradi vojne provzročeno škodo v 1267 vaških občinah in v 110 mestih. Te vasi in mesta pripadejo 59 okrajem. Vsega skupaj je bilo v teh krajih porušeni 64.000 hiš in 113.000 gospodarskih poslopij. Začasno stanovanje prizadetega prebivalstva so doslej napravili 458 barak in 2500 hiš z eno sobo, nad 13.000 hiš so pa popravili.

SPOMINSKI LISTI »RDEČEGA KRIŽA«.

Ker se množijo stroški »Rdečega križa« zaradi vsestranske vojne, dohodki pa vedno padajo — je sklenilo osrednje vodstvo avstrijskega »Rdečega križa« na Dunaju, iskati si nov vir dohodkov. Izdalo je lične, umetniško izdelane takozvane »Spominske liste« — enake vrste, v razni velikosti v vrednosti, in sicer komad po 2, 10 in 50 K. Izdani so v jezikih vseh narodov avstrijske monarhije. V slovenskem, oziroma v nemškem jeziku izdelane »Spominske liste« ima v zalogi le pisarna deželne in ženskega pomožnega društva »Rdečega križa« za Kranjsko v Ljubljani, Strossmayerjeva ulica št. 1 (H. državna gimnazija), I. nadstropje, soba 51. V Ljubljani sprejemajo naročila tudi »Katoliška tiskarna«, »Katoliška bukvarna«, Narodna knjigarna; trgovine: Kleimayer in Bamberg, Kongresni trg; Kollmann, Krisper, Mestni trg; Mathian, Dunajska cesta; Pavlek, Židovska ulica; Regoršek, Stritarjeva ulica; Schwentner, Prešernova ulica. — Slovenski »Spominski listi« se lahko naroče pri za to naprošenih uredništvih izvenljubljanskih listov: »Edinosti« v Trstu, »Mira« v Celovcu, »Straže« in »Slovenskega Gospodarja« v Mariboru, kjer leže vzorci. Naročnina po 2, 10 in 50 K se mora založiti takoj pri naročbi. Slovenci, farni občinski uradi, denarni zavodi, društva, sežite po »Spominskih listih«, ki so kras vsakega stanovanja in urada. Pomagajte, da se pomnože dohodki »Rdečemu križu«, ki toliko žrtvuje za naše ranjene in bolne junake, kateri so polni hvale za njim po »Rdečem križu« storjene usluge na bojnem polju in v zaledju.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Šolsko vodstvo v Lescah na Gorenjskem 15 K 76 vin.; šolska mladina v Begunjah 5 K 52 vin.; darilo šolskih otrok v Trbijah 2 K 75 vin.; šola v Bervkah 19 K 80 vin.; šola v Borovnici 10 K 60 vin.; darilo šolskih otrok v Kranju 19 K 50 vin.; učiteljica Tonica Kračmanova v Št. Lenu pri Laškem trgu 2 K; zbirka šole v Javorju 6 K; ravnatelj F. Robič in učitelj Fran Zacherl v Ljutomeru po 5 K = 10 K; ljudska šola na Katinari po voditelju Valentiču 7 K 50 vin.; slovenska ljudska šola na Vrdeli 22 K 52 vin.; ljudska šola pri Sv. Vidu 9 K 82 vin.; skupaj 131 K 77 vin. V zadnji štev. izkazanih 39.831 K 20 v. Danes izkazanih 131 K 77 v.

Dostej nabranih

39.962 K 97 v.

Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

V varstvo mladine.

Poveljujoči general namestnega generalnega poveljništva 11. armadnega zbora v Kasslu na Nemškem, general pehote pl. Haugwitz, je izdal izredno oster odlok, namenjen mladini od 14. do končnega 18. leta starosti, ki je stopil v veljavo 12. pret. mes. Odlok določa, da taka mladina ne sme posecati kinematografov. Poleg tega se ji prepoveduje nesmotno pohajanje po krajih, ki jih določi krajevna